

België legaliseerde als 2e land ter wereld euthanasie, maar wanneer kan iemand daar nu voor kiezen?

Steeds meer mensen kiezen net als Marieke Vervoort voor euthanasie. Sinds euthanasie wettelijk mogelijk werd in ons land, hebben ruim 20.000 mensen ervoor gekozen om hun leven vroegtijdig te laten beëindigen door een arts. België was in 2002 het tweede land ter wereld, na Nederland, waar euthanasie onder strikte voorwaarden gelegaliseerd werd. We zetten die voorwaarden voor en de feiten over euthanasie nog eens op een rij in vijf vragen en antwoorden.

Denny Baert

wo 23 okt ⌚ 05:18

1. Wat zijn de voorwaarden voor euthanasie?

Omdat het de belangrijkste beslissing is die iemand kan nemen over zijn eigen leven, is euthanasie heel streng geregeld. Wie euthanasie wil laten uitvoeren, moet voldoen aan deze vier grondvoorwaarden:

- De patiënt moet **wilsbekwaam** zijn. Dat wil zeggen dat hij zelfstandig beslissingen kan nemen.
- Je moet het "vrijwillig, herhaald en duurzaam" vragen om de dokter ervan te overtuigen dat je zeker bent van je zaak. Concreet moet de patiënt hiervoor een **schriftelijk verzoek** indienen.
- Euthanasie kan alleen als een patiënt lijdt aan een **ongeneeslijke aandoening** die veroorzaakt is door een fysieke of een psychiatrische ziekte of door een ongeval.
- En de patiënt moet door die aandoening **ondraaglijk lijden**.

Alleen als een patiënt aan ál deze voorwaarden voldoet, kan euthanasie in overweging genomen worden door een dokter. Op LEIF.be, de website van het LevensEinde-InformatieForum, worden al deze voorwaarden uitvoerig uit de doeken gedaan.

2. Wie kan euthanasie aanvragen?

Zoals in de eerste voorwaarde al werd vermeld, moeten patiënten **wilsbekwaam** zijn als ze euthanasie willen aanvragen. Dat betekent dat iemand zelfstandig beslissingen moet kunnen nemen.

In principe is iedereen wilsbekwaam, tenzij een dokter het tegendeel heeft bewezen. Dat kan bijvoorbeeld het geval zijn bij dementerenden of mensen die in een coma liggen. Maar daarover meer, verder in dit artikel.

Oorspronkelijk konden alleen **volwassenen** kiezen voor euthanasie, maar vijf jaar geleden werd de euthansiewet **ook** opengezet voor **minderjarigen**, als ze toestemming krijgen van hun ouders of voogd.

Er is geen minimumleeftijd, maar er zijn wel **extra strikte voorwaarden**. Zo kunnen minderjarigen bijvoorbeeld alleen euthanasie vragen voor ondraaglijk fysiek lijden en niet bij louter psychische problemen. Ook moet er altijd een kinder- of jeugdpsychiater bij betrokken worden.

In de praktijk blijkt dat twee derde van de mensen die voor euthanasie kiezen ouder zijn dan 70 jaar. 41 procent is ouder dan 80 jaar. Euthanasie bij minderjarigen komt dan weer heel zelden voor. Sinds het wettelijk toegelaten is, werd bij drie minderjarigen euthanasie uitgevoerd. Vorig jaar koos niet één minderjarige voor euthanasie.

3. Kan je vooraf kiezen voor euthanasie, voor het geval je later gaat dementeren of in een coma belandt?

De euthansiewet voorziet dat je een zogenoemde wilsverklaring kan opstellen om euthanasie toe te staan als je zelf niet meer "bij bewustzijn bent en deze toestand volgens de stand van de wetenschap onomkeerbaar is". Met andere woorden: voor het geval je in een onomkeerbaar coma belandt of vegetatief wordt en zelf niet meer kan beslissen.

Het is echter niet mogelijk om zo'n wilsverklaring op te stellen voor het geval je "slechts" een aangetast bewustzijn hebt, zoals door dementie, een hersenbloeding, een hersentumor of parkinson.

Een wilsverklaring voor euthanasie is vooralsnog slechts 5 jaar geldig. Maar dat gaat veranderen: er is op dit moment een politieke meerderheid om dergelijke wilsverklaringen onbeperkt in de tijd geldig te maken.

Cijfers uit 2018 tonen aan dat van 30.000 nog levende Belgen de wilsverklaring intussen vervallen was. Dit jaar alleen al zouden 7.156 Belgen hun wilsverklaring opnieuw moeten vernieuwen.

4. Hoe vaak wordt euthanasie uitgevoerd in België?

Tot en met vorig jaar hebben 19.435 mensen in België om euthanasie gevraagd. Je kan er dus van uitgaan dat dit jaar de kaap van de 20.000 is gerond.

In onderstaande grafiek is duidelijk te zien dat het aantal geregistreerde euthanasiegevallen de afgelopen 17 jaren sterk is gestegen. In het eerste volledige jaar kozen 235 mensen voor euthanasie, vorig jaar was dat al het tienvoud: 2.357. De grootste stijging lijkt wel achter de rug te zijn.

Zoals hierboven al werd geschreven, zijn het vooral ouderen die voor euthanasie kiezen. Patiënten kiezen vooral voor euthanasie als ze een ongeneeslijke kanker hebben (61,4 procent van de euthanasie-aanvragen). Amper 2,4 procent van de geëuthanaseerden koos voor een vroegtijdig levenseinde wegens ondraaglijk psychisch lijden.

Sinds de euthanasiewet van kracht werd, valt het trouwens op dat er veel meer Nederlandstaligen dan Franstaligen euthanasie aanvragen. Vorig jaar ging het om 76 procent Nederlandstalige aanvragen tegenover 24 procent Franstalige.

5. Hoe wordt euthanasie uitgevoerd?

Euthanasie wordt uitgevoerd door een arts. Die geeft de patiënt een dodelijk spuitje waarbij de patiënt inslaapt en pijnloos overlijdt.

Het middel dat hierbij in de meeste gevallen gebruikt wordt is thiopental. Dat is een middel dat ook vaak gebruikt wordt om patiënten kort in narcose te brengen voor een operatie. Daarbij moet wel gelet worden op de dosering, want bij een te hoge dosis kan de ademhaling stilvallen.

Net om die reden wordt het ook gebruikt bij euthanasie: nadat de patiënt thiopental heeft gekregen, valt hij in slaap en valt na een tiental minuten de ademhaling stil. Door tegelijk spierontspanners toe te dienen, valt ook het hart stil.

Wie zelf vragen heeft, of nood heeft aan een gesprek, kan (gratis en anoniem) terecht bij Tele-onthaal, via het nummer 106 of via een chat op www.tele-onthaal.be